

Odpowiedzialność zawodowa i etyczna lekarzy prowadzących działalność edukacyjną, medialną i komercyjną

STANOWISKO nr 3
KOMISJI ETYKI LEKARSKIEJ NACZELNEJ RADY LEKARSKIEJ
z dnia 22.10.2026 r.
w sprawie zakresu odpowiedzialności zawodowej i etycznej lekarza prowadzącego publiczną działalność edukacyjną, medialną lub komercyjną dotyczącą zdrowia

Zasady etyczne, obowiązujące lekarza w trakcie podejmowania aktywności w przestrzeni publicznej, w tym Internecie, mediach społecznościowych bądź w aktywności szkoleniowej (niezależnie, czy komercyjnie czy nie) są takie same, jak podczas realizacji każdej formy aktywności lekarza związanej z wykonywaniem zawodu. Lekarz ma prawo przedstawiać się używając swojego tytułu zawodowego oraz należnych tytułów naukowych, jednak musi przy tym pamiętać o zobowiązaniach etycznych, w tym o wynikającym z art. 1.2 Kodeksu Etyki Lekarskiej zobowiązaniu do dbałości o godność zawodu lekarza. Stąd używając przynależnego mu tytułu lekarz musi zachowywać się w sposób zgodny z zasadami etyki, przepisami regulującymi zasady wykonywania zawodu oraz dobrymi obyczajami, a z najwyższą starannością unikać wszelkich zachowań, które mogłyby być uznane za zachowania czy wypowiedzi niegodne lekarza.

Świadomość obowiązującej lekarzy etyki- która stanowi immanentną cechę zawodu lekarza - jest powszechna, dlatego każda osoba korzystająca z poradnictwa prowadzonego przez lekarza ma prawo do przekonania, że należąca do zbioru zasad wykonywania zawodu lekarza obietnica rzetelności i staranności zostanie spełniona w każdej formie działalności lekarza. Natomiast działanie sprzeczne z zasadami stanowi o nadużyciu zaufania pacjentów. Obowiązki sumiennego realizowania zawodu lekarza i zakaz nadużywania zaufania pacjentów zapisane są w Kodeksie Etyki Lekarskiej w Przyrzeczeniu Lekarskim oraz w art. 1 punkt 3 Kodeksu.

Lekarze odgrywają istotną rolę w kwestiach dotyczących zdrowia, w tym edukacji zdrowotnej oraz rozwijaniu kompetencji zdrowotnych przez członków społeczności, w której żyją i na rzecz której działają. Wypełniając to zadanie, lekarze powinni dbać o to, by ich wypowiedzi były zgodne z aktualną wiedzą naukową i zrozumiałe dla odbiorców, i zachować rozwagę, omawiając w przestrzeni publicznej metody diagnostyki i leczenia, zwłaszcza nowe odkrycia czy nowe technologie. Dotyczy to w równym stopniu szkoleń czy wystąpień publicznych w relacji bezpośredniej z odbiorcami, jak i w mediach, niezależnie od tego, czy są to media tradycyjne (prasa, radio, telewizja, film) czy w Internecie, w tym w mediach społecznościowych.

Uznając prawo lekarzy do prowadzenia działalności edukacyjnej, szkoleniowej czy innych form adresowanych do szerokiej publiczności nie-profesjonalistów, a także moralne zobowiązanie do zwracania uwagi społeczeństwa, władz i każdego pacjenta na znaczenie ochrony zdrowia oraz na zagrożenie ekologiczne, obowiązki etyczne związane z taką działalnością zostały uregulowane szczegółowymi dyrektywami, zawartymi w art.78 Kodeksu Etyki Lekarskiej. Ponadto należy miećna uwadze, że Kodeks Etyki Lekarskiej powinien być odczytywany jako całość, a każdy z jego poszczególnych artykułów czy punktów powinien być stosowany z uwzględnieniem wszystkich pozostałych, mających znaczenie artykułów, do czego m.in. zobowiązuje punkt 4 artykułu 78.
Członkowie izb lekarskich podlegają odpowiedzialności zawodowej za naruszenie zasad etyki lekarskiej oraz przepisów związanych z wykonywaniem zawodu lekarza, zwane dalej "przewinieniem zawodowym" (art.53 Ustawy o Izbach lekarskich) i tak rozumiana odpowiedzialność zawodowa dotyczy każdej formy aktywiści lekarza związanej z zawodem, w tym każdej aktywności w przestrzeni publicznej, w Internecie, w mediach społecznościowych bądź aktywności szkoleniowej (niezależnie czy komercyjnie czy nie). Żadne zastrzeżenie, w tym cytowane w piśmie Wnioskodawczyni zastrzeżenie, „że przekazywane treści lub oferowane konsultacje nie stanowią porady medycznej ani indywidualnego świadczenia zdrowotnego”, nie wyłącza odpowiedzialności zawodowej za naruszenie zasad etycznych bądź za naruszenie przepisów związanych z wykonywaniem zawodu lekarza, przy czym konkretna sytuacja będzie analizowana pod kątem faktycznych okoliczności działalności.
Z uwagi na wagę problemu Kodeks Etyki Lekarskiej zawiera odpowiednie regulacje, a dostrzegając rosnące znaczenie roli wypowiedzi lekarza w szeroko rozumianej przestrzeni publicznej, Naczelna Izba Lekarska w ramach przeprowadzonej w 2024 r. nowelizacji Kodeksu Etyki Lekarskiej dokonała istotnej modyfikacji zapisów art. 78, odnoszących się właśnie do obecności lekarza w przestrzeni publicznej, w tym realizacji roli edukacyjnej wobec społeczeństwa.
Wychodząc naprzeciw lekarzom, celem szerszego zaprezentowania norm ujętych w kodeksie, Komisja Etyki Lekarskiej NRL przygotowała zbiór Komentarzy do Kodeksu Etyki Lekarskiej, w tym komentarz do wspomnianego art. 78 zamieszczony jest na stronie NIL w zakładce Komisji Etyki Lekarskiej, niżej zamieszony jest link do komentarza:

- https://nil.org.pl/aktualnosci/8720-spoleczna-rola-lekarza-komentarz-do-znowelizowanego-kel-art-78

Ponadto, podobne jak polski, także Międzynarodowy Kodeks Etyki Lekarskiej zawiera regulacje w zakresie zasad etycznych obecności lekarza w mediach, w tym w mediach społecznościowych i Internecie
WMA International Code of Medical Ethics (tłumaczenie własne):
Lekarze odgrywają istotną rolę w kwestiach dotyczących zdrowia, edukacji zdrowotnej oraz kompetencji zdrowotnych. Wypełniając to zadanie, lekarze powinni zachować rozwagę, omawiając nowe odkrycia, technologie lub metody leczenia w przestrzeni publicznej – w tym w mediach społecznościowych – oraz dbać o to, by ich wypowiedzi były zgodne z aktualną wiedzą naukową i zrozumiałe dla odbiorców.
Lekarze mają obowiązek zaznaczyć, jeśli ich własne opinie są sprzeczne z informacjami naukowymi opartymi na dowodach.